

Б И Л Т Е Н

Број 7

26.07.2017.

*026/4711-035, E-mail: info@psssd.org.rs
11431 Колари, Железничка бб, Смедерево
Саветодавна служба*

Садржај:

- Штете од суше и њихова мерљивост..... страна 3*
Саветодавац: Бобан Марковић
- Стање усева кукуруза у подунавском региону крајем јула 2017.....страна 3,4*
Саветодавац: Горан Павловић
- Заоравање стрнике.....страна 4*
Саветодавац: Драгомир Радић
- Летња садња јагодестрана 5*
Саветодавац: Биљана Николић
- Како одредити почетак бербе грозђа страна 6*
Саветодавац: Вида Евстратиев
- Сушење винове лозе-Еска.....страна 7*
Саветодавац: Славица Стојкић
- Здравствена заштита овацастрана 8,9*
Саветодавац: Радиша Петровић
- Објекти за свиње..... страна 10,11*
Саветодавац: Зоран Недељковић
- Цене са сточне и зелене пијаце..... страна 12,13,14*

Тираж 300

ШТЕТЕ ОД СУШЕ И ЊИХОВА МЕРЉИВОСТ

Ова година се показала као веома лоша по питању приноса а као последица многих климацких прилика односно неприлика како у зимском и пролећном периоду тако и у летњем када имамо екстремно високе температуре са великим дефицитом воденог талога који произвођачи не могу да надокнаде јер нема система за наводњавање. Када причамо о зимском делу године, сведоци смо били већег броја мразних дана са периодима екстремно ниских температура које су се кретале и до -20 степени. Ове температуре су довеле до оштећења родних пупуљака још у периоду мировања нарочито код воћних врсти које су биле посађене локацијски неадекватно. Такође рани пролећни мраз који се јавио неколико пута уз тмурно и кишовито време у време цветања па је изостала зоофилна оплодња, знатно је утицао на саму оплодњу па је стартни принос код појединих воћних врста десеткован. На све ове недаће се надовезује јако суво и жарко лето са већим бројем тропских дана које се до сада јако лоше одразило како на сам квалитет тако и на принос воћа што уз по правилу релативно ниску цену доводи до тога да је ово, бар до сада једна од година за заборав.

Због специфичности воћарско-виноградарске производње која је за разлику од ратарске која је једногодишња и наредне године на истој површини имамо обнављање производног циклуса и можемо да имамо мерљиве параметре штета од суше, вишегодишња, ове параметре у неком прецизном проценту ове не можемо да оценимо. Основни разлог је тај што поред овогодишњих штета, квалитет који самим тим се одрази и на квантитет (ситнији плодови носе мању масу по ха) имаћемо веома могуће и лошу припрему родних пупуљака за наредну производну годину која ће да се одрази на приносе у наредној вегетацији. Ова лоша диференцијација је одраз не само недостатка падавина и самим тим лоше обезбеђености земљишта влагом већ и веома ниске ваздушне влажности. За животне процесе постоје може се рећи три критичне или кардиналне тачке када су у питању температуре и влажност: минимална, оптимална и максимална. Када се ови параметри налазе у границама екстремних вредности, уз лошију исхрану и осталу примењену агротехнику, многи животни процеси се сведе на минимум.

Саветодавац: Бобан Марковић

СТАЊЕ УСЕВА КУКУРУЗА У ПОДУНАВСКОМ РЕГИОНУ КРАЈЕМ ЈУЛА 2017

При крају смо месеца јула кога су карактерисале изузетно високе температуре уз мало падавина које нимало не пријају усевима, а нарочито ратарским културама. Кише је било недовољно, само 15 литара по квадратном метру у јулу уз честе максималне дневне температуре преко 35 степени целзијуса што значи да су у њивама биле и преко 45 степени. Овакве температуре су имале максималан негативан ефекат јер су се дешавале у критичном периоду за производњу кукуруза. Постоје потеси који су добили кишу у некој мери али ни они неће дати добар принос. Кукурузу недостатак влаге веома смета, од тога да није постигао пораст, листови се увијају у циљу одбране од високих температура и од недостатка воде, и такве биљке не могу да се изборе са овако високим температурама и сушом. Сунцокрет може поднети сушу и овакво сахарско лето нешто боље од кукуруза али се и на њему већ виде непоправљиве штете. Како је кукуруз најважнија ратарска култура можемо већ сада рећи да ће штете бити огромне. Од тога да ће на неким њивама род потпуно изостати, јер се то већ сада уочава, нарочито у шумадијском делу Подунавског региона. Чак и најављена киша за 25. Јул неће моћи да поправи стање у вишим теренима јер је штета непоправљива. У моравском делу нашег региона је то још могуће јер виша

подземна вода и јутарње температуре и неким данима и роса још увек одржавају некакву наду да ће приноса ипак бити.

Да ли је потребно напоменути да је готово целокупна ратарска производња у систему сувог ратарења, наводњавају се углавном пострни усеви, делом шећерна репа, соја, кромпир и кукуруз шећерац.

Према значају у пољопривредној производњи кукуруз је на првом месту са површином од око 1,5 милиона хектара, а затим пшеница са око пола милиона, сунцокрет 170000ха, луцерка 160000ха, соја 150000ха и тд.

Да би имали успешну производњу кукуруза у јулу месецу нам је потребно 100-120мм падавина, а ми просечно добијамо 65мм, а ове године само 15мм. Наравно да је наводњавање најбоље решење али и другим јефтинијим мерама можемо поправити стање у производњи ове културе и то калцификацијом, хумификацијом, продубљивањем ораничног слоја, дренажом, сидерацијом...

Наравно још више других мера може донекле подићи сигурност у производњи до неког нивоа али ове године имамо усева на неким њивама који суједноставно спаљени од високих температура и суше. На крају можемо рећи да ће се веома лош принос кукуруза одразити и на друге производње, а нарочито сточарску производњу. Једно од тренутних решења је силирање кукуруза у циљу спашавања што се спасти може, али је потребно прилоком силирања унети и кукурузну прекрупку због успешне ферментације.

Саветодавац: Горан Павловић

ЗАОРАВАЊЕ СТРНИКЕ

Заоравање стрњике, љуштење стрњишта или стари назив угарење, има веома велики значај у сушним годинама. Обавља се одмах после жетве усева који рано напуштају земљиште, као што су стрна жита, уљана репица, грашак и друго. Најважнији допринос раног заоравања стрњике је чување влаге у земљишту, али није мање важно што се на тај начин уништавају и корови, пре свега вишегодишњи, очување мрвичасте структуре земљишта, активирање микрофлоре земљишта уношењем велике количине послезетвених остатака. Идеално би било да се стрњика заоре истог дана после жетве, јер се тако сачува сва влага која је тренутно у земљишту, а и најмања је потрошња горива, јер сваки дан закашњења односи много влаге испаравањем, а и земљиште је све тврђе. Дубина орања треба да буде 10-15 цм. На тај начин се прекидају капиларни путеви испаравања влаге и затварају се пукотине. Такво земљиште је способно да упије више влаге после кише. Слама може да представља тешкоћу при заоравању, што може да се избегне уређајима за сецкање сламе на самом комбајну или плуговима са високим клиренсом. Лоша пракса спаљивања стрњике мора да се избегне, јер је законом забрањено, а и тако се уништава површински слој земљишта, смањује се садржај хумуса и земљишне микрофлоре, која је прави носилац плодности земљишта, губи се велика количина органске материје и азота. Количина органске материје у послезетвеним остацима равна је изнетом приносу у зрну. Пре орања треба растурити око 60 кг/ха Урее или још боље третирати целу површину микробиолошким ђубривом Уникер. Тиме се постиже брже разлагање заораних жетвених остатака, чиме се повећава садржај хумуса, а разлагањем сламе смањује се потенцијал патогена који се преносе жетвеним остацима и смањује се ризик од обољевања усева наредне године.

Саветодавац: Драгомир Радић

ЛЕТЊА САДЊА ЈАГОДЕ

Јагоде се могу садити током целе године. То је могуће захваљујући њеним биолошким особинама. Поред осталог, и од времена садње ће зависити родност и квалитет плодова, како у првој години, тако и у наредним годинама. У нашем региону за подизање комерцијалних засада користи се летња садња од средине јула до средине августа.

Који ће се оптимални термин изабрати зависи од следећих фактора:

-ако желимо да засад донесе род током јесени у години садње потребно је биљке посадити средином јула или раније уз коришћење фриго живића категорије А⁺⁺ или А⁺. Поред приноса бокор ће се добро развити и формирати цветне пупољке за наредну вегетацију.

-уколико не желимо принос у години садње онда се могу користити живићи категорије А или А⁺ и садња обавити до 20. августа. Бокор ће се добро развити за наредну вегетацију, уштеди се на цени живића и количини воде за заливање. Посађене биљке улазе у период мањих врућина па су и губици од лошијег пријема живића мањи.

За летњу садњу најбоље је користити „фриго” саднице одређене категорије, али и контејнерске саднице показују одличне резултате јер захваљујући њиховој укорењености у хранљивом супстрату имају висок проценат пријема након садње, а и брже ступају у род.

Живићи јагоде који се користе за садњу треба да су здрави, сортно поуздани и да потичу од селекционисаних матичних биљака. Фриго живиће из хладњаче није препоручљиво у летњој садњи садити непосредно по изношењу због високих температура и могућих последица, већ их аклиматизовати најмање 15-20 сати у промајној сеновитој просторији. После дужег транспорта живиће треба освежити потапањем неколико часова у воду, а ако су више увенули држати их у води до 24 сата. Сваки живић треба подјединачно прегледати, да нема евентуалних оштећења централног пупољка, лишћа или кореновог система. Лишће које је оштећено, сасушено и старо, треба одстранити, суве жиле скратити до свежег дела. Тако припремљене живиће потопити у раствор неког фунгицида 10-15 минута, извадити и садити у припремљено земљиште. Ако су живићи потапани у раствор фунгицида после вађења и стављања на чување, пре садње се могу потопити само у кашасти расвор направљен од свеже говеђе балеге, ситне земље и воде у односу 1:1:1. Тако се при садњи боље веже ситна земља за жилице, што омогућава бољи пријем. Дан уочи садње пожељно је укључити систем и извршити наводњавање земљишта са око 30 л/м², односно земљиште треба да има влажност од 80% пољског водног капацитета. Сади се на дубини на којој је живић био у матичњаку, али тако да централни пупољак буде изнад површине земљишта, да је правилан распоред жилица у земљи и добар контакт корена са земљом без ваздушних џепова. При садњи јагоде на ПЕ фолији посебна пажња се мора посветити добром сабијању земљишта, добром заливању и што мањим оштећењима фолије. Користе се специјалне рачвасте садиљке, како би корен што дубље продро у земљу. Корен се не скраћује пре садње, већ током саме садње. После тога се врши сабијање земљишта обема рукама око живића, а по завршеној садњи укључује се систем за наводњавање који се инсталира истовремено са постављањем фолије. На крају садње залива се са 0,5-1 л по живићу.

Најбоље је живиће садити када је време облачно, а припремљено земљиште умерено влажно.

Саветодавац: Биљана Николић

КАКО ОДРЕДИТИ ПОЧЕТАК БЕРБЕ ГРОЖЉА

Време када ће почети берба зависи у првом реду од зрелости грожђа, а она од сорти и климе. На зрелост утиче и начин резидбе, ђубрење, прихрана итд. Уколико је у време сазревања грожђа време лоше, то ће такође утицати на дозревање.

Грожђе почиње са дозревањем после шарка, бобице мењају боју, омекшавају, у соку бобице се накупља све више шећера, а количина киселина се смањује. Када у току сазревања грожђе достигне највећу количину шећера, која се не мења, тада је време за бербу. У већ уобичајеним традиционалним роковима бербе грожђа сваки виноградар може сам, по изгледу лишћа и грожђа, оценити степен његове зрелости. Може се одредити по самом изгледу грозда, одговарајућа боја карактеристична за сорту, као више или мање одрвењена петељка. Неке сорте имају и карактеристичан мирис. Међутим сви су ти знакови само орјентациони и непоуздани, могу лако заварати.

Сасвим сигурна и једино поуздана метода утврђивања потпуне технолошке зрелости је метода утврђивања садржаја шећера у грожђу. Прво мерење обави се 10-12 дана пре бербе, и то понови још два ти пута, сваког трећег дана и када се утврди да се садржај шећера не повећава, берба треба да почне. Поред садржаја шећера тих последњих дана сазревања грожђа у њему највише развијају мирисне букетне материје, својствене сорти, које дају вину богатство свих сортних особина (мирис, укус, боја). За бербу стоних сорти важе други критеријуми у односу на винске сорте, јер код њих није најбитнији садржај шећера, већ уз укус, мирис, спољашњи изглед грозда и способност за транспорт. Презрелом стоном грожђу погоршава се укус, мирис и спољни изглед. Да се то не догоди обавља се пробирна берба у два три наврата.

За одређивање садржаја шећера у грожђу, односно шири у пракси се најчешће користи Екслов (Oechsleov) широмер, који показује у ствариспецифичну тежину шире на баждарној температури 15 или 20 °Ц. Скала је обично подељена од 50 до 140, а ти бројеви заправо значе 1,050 до 1,140. Због једноставнијег руковања изостављени су цели бројеви, а остављене само децимале. Садржај шећера коригованих Екслових степени може се прочитати у таблицама или израчунати, тако што измерене Екслове степене поделимо са 4 и добијеном броју одузмемо 3.

Пример: $76 : 4 = 19$ односно $19 - 3 = 16$, што значи да у тој шири има 16 кг шећера у 100 литара шире. Ако кориговане Екслове степене поделимо са бројем 8, сазнаћемо приближно запремински проценат, или малигане вина који ће се добити из шире. Нпр. $76 : 8 = 9,5$. Вино ће значе имати 9,5 vol. %.

Још једноставније одређивање садржаја шећера у грожђу, односно шири је помоћу рефрактометра. Рад са њим је брз и једноставан а може се на дан извршити много испитивања, а довољна је само једна кап сока. Рефрактометар ради на принципу преламања светлости преко поларизоване призме. Како у једном раствору (шира) расте концентрација у њој растворене материје (шећер), тако се мења и преламање светлости у том раствору. Ако број прочитан на рефрактометру помножимо са 4,25 добићемо Екслове степене приближно, али ипак за праксу довољно тачно. Када се установи да се садржај шећера не мења, време је да се грожђе бере.

У колико се грожђе рано бере, оно не само да неће имати довољно шећера, већ ће садржати и превише киселина. У незрелом грожђу има превише јабучне киселине која вину даје опори укус. Одузимање киселине у вину није једноставан посао, уколико се деси да је шира прекисела, онда треба да се прво претакање обави нешто касније, јер под утицајем извесних бактерија јабучна киселина прелази у млечну, која је мање кисела. Боље је да се овим спонтаним-природним начином смањи садржај киселина, него да се то ради помоћу хемикалија. Уколико имамо неку количину прекиселог вина, можемо га помешати са другим, мање киселим вином, али које има већи садржај алкохола. У овом случају обавезно направити пробу у мало и ако одговара спровестимешањевина.

Саветодавац: Вида Евстратиев

СУШЕЊЕ ВИНОВЕ ЛОЗЕ- ЕСКА

Еска и ески сличан синдром су обољења веома штетна и деструктивна у старијим засадима винове лозе и у Европи и у Америци. То је комплексна болест коју сукцесивно изазивају више гљива која се испољава у виду беле трулежи чокота. Болест се најчешће јавља у условима топлије климе. Симптоми се могу појавити на свим деловима винове лозе. Постоје два типа болести: један је хронични и одликује се сушењем и опадањем листа, а други је акутни и карактерише се изненадним сушењем (апоплексија) чокота. Сушење и опадање листа је најчешћи тип симптома. Први симптоми се почињу јављивати на листовима после цветања лозе, током лета и рано у јесен, у основи летораста, а касније се шири навише захватајући све листове. На њима се јављају жућкасте (код белих сорти) и црвенкасте (код црних сорти) пеге. Пошто се некротичне пеге споје, настају велике некротичне зоне, између нерава и ивице листа. Листови се постепено суше и превремено опадају. Захваћени гроздови изгледају нормално, али се бобице не развијају правилно и не дозревају благовремено. Бобице могу или задржати тургор до краја, или пуцају и суше се. Симптоми се могу испољити или само на бобицама или само на листу. Симптоми на зељастим органима се не морају обавезно испољавати сваке године. Најдеструктивнији тип симптома еске у Европи је изненадно сушење целог чокота или његових појединих делова. То се најчешће дешава у току топлог дела дана. Листови и гроздови се сасуше за неколико дана. Дрвенасто ткиво стабла и кракова некротира, а некрозе су у вези са великим ранама. На попречном пресеку се уочава централни, оштећени део који има светлу боју и меке је конзистенције и обрубљен је тамнијом зоном тврдог дрвета. На уздужном пресеку се уочава зона светлог, некротичног, дрвеног ткива коме је обично претходила зона тамно обојеног дрвета. Понекад је некротична зона истог ткива подељена на секторе због секундарних инфекција гљивама које изазивају еску дрвета, и због претходних зараза гљивом *EUTIPA LATA*, проузроковачем еутипозе винове лозе. Комбинација симптома који се јављају на истој биљци винове лозе доводе до недоумица при идентификацији обољења. Превентивне мере заштите су: коришћење здравог садног материјала, премазивање рана од резидбе заштитним воћарским воском, дезинфекција маказа. При орезивању винове лозе потребно је избегавати ношење великих рана. Орезане делове са оболелих биљака би требало спалити. Замена делова стабла новим стаблом из корена даје добре резултате. Због измене агротехнике, као и забране употребе многих фунгицида (натријум ареснит), болест се све више јавља.

Симптоми на листу

Симптоми на чокоту

Саветодавац: Славица Стојкић

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА ОВАЦА

Само здраве, правилно храњене и добро неговане овце могу с успехом током свог производног живота да дају довољне количине квалитетних производа. Зато сваки одгајивач мора да води рачуна о здравственом стању својих оваца. Свака болест оваца проузрокује како непосредне тако и непосредне губитке. С тога је најбоље, предузети све зоотехничке мере при смештају, исхрани и нези, као и спровести све превентивне мере здравствене заштите како би се спречило њихово обољење. Домаће, примитивне и овце са slabим производним својствима, које добар део времена проводе у природи, знатно су отпорније од оплемењених и високопроизводних раса. Селекција оваца на високу производњу често је праћена смањењем њихове отпорности у односу на разне узрочнике обољења или на лошије услове узгоја. Држање оваца у већим стадима и у затвореном простору ствара више могућности за појаву разних обољења, као и њихово брже преношење од болесних на здраве јединке. Да би одгајивач што ефикасније могао да овцама пружи здравствену заштиту треба да располаже основним знањем о узроцима појаве појединих болести, како се оне испољавају према животињама, шта треба да учини да би спречио појаву обољења, као и да на време затражи помоћ ветеринарских стручњака.

Болести услед неправилности у исхрани

Обољења којима се још увек не поклања довољно пажње јесу она која настају услед неправилности у исхрани оваца. Ова се обољења често јављају у високопроизводних јединки, па стварају услове за појаву других обољења. При неправилној или недовољној исхрани овце ослабе, губе кондицију чиме им опада и природна отпорност на деловање разних узрочника обољења. Због тога сваки одгајивач оваца треба да зна нешто више о овим обољењима како би их правилном исхраном могао спречити.

Токсемија с јагњених оваца је обољење које се јавља у оваца у поодмаклој бременитости, нарочито у оних које носе близанце или тројке. Болест изазива недостатак глукозе (врста шећера) у овчијем организму. Знаци ове болести могу се јавити у појединих јединки или истовремено у већем броју оваца. Оболела јединка може бити мршава или дебела. Овце узимају мање количине хране, дижу главу и показују знаке опште слабости. Оболеле јединке најчешће леже на грудној кости, а могу се дићи само уз помоћ човека. Из ноздрва цури слуз и дисање је убрзано. У току болести може доћи до појаве слепила, подрхтавања мишића и ако се јединка не лечи смрт наступа за неколико дана. Појава токсемије успешно се може спречити адекватним држањем сјагњених оваца и благовременим обезбеђењем исхране богате угљеним хидратима. За превенцију болести препоручује се давање пропилен гликола или сирупа од кукуруза који се даје овцама да попију и то у количини од 200 ml и то 4 пута у току дана. У одмаклом стању овог обољења, препоручује се давање 250 – 500 ml 10 – 20 % глукозе интравенозно. Међутим, у таквим случајевима најбоље је позвати ветеринара који ће пружити оптималну помоћ оболелим јединкама.

Хипогликемија. Хипокалемија (млечна грозница) се јавља у свих раса и полова оваца. Ово обољење се првенствено јавља у дебелих оваца у последњих 6 недеља сјагњености и током прве недеље периода млечности. Болест настаје као последица смањења калцијума у крви јединке. Највеће потребе оваца за калцијумом су у последње 3-4 недеље сјагњености. У случају када животиња носи близанце потребе за калијумом и фосфором готово су два пута веће у односу на овце са једним плодом. У почетној фази овог обољења овце показују знаке укрупњености, подрхтавања мишића, мишићну слабост и убрзано дисање. У каснијој фази, овце падају на грудну кост са главом испруженом напред. У ових јединки на крају долази до развоја парализе и оне падају у кому. Као предохрана током последњих 6 недеља сјагњености и у време раног периода млечности овцама треба у исхрани обезбедити и минералне додатке који садрже доста

калцијума и фосфора (2:1), магнезијума и витамина А и Д. У случају обољења од хипогликеције болесне јединке веома брзо реагују на интравенозно давање 50-100 ml 20% калцијум глуконата.

Ацидоза румена. До појаве ацидозе румена најчешће долази због наглог узимања сувишних количина зрна житарица (кукуруз, пшеница, јечам, раж), зеленог кукуруза, репиних резанаца, меласе и различитих плодова воћака на које овце нису навикнуте. Болест се карактерише губитком апетита у оваца, депресијом, шепавошћу и на крају комом. Ово обољење обично доводи до значајних економских губитака који су изазвани угинућем јединки. Током прва два-три дана после наглог узимања оваквих хранива у оболелих јединки долази до појаве пролива и болова у стомаку. Општа слабост оваца смањује њихову покретљивост и на крају оне које леже падају у кому и угињавају. Као предохрана ове болести овцама треба омогућити узимање прекомерних количина зрна житарица и других хранива. Након појаве првих симптома ове болести овакве јединке треба хранити оброцима који су састављени од кабастих хранива а тек онда постепено повећавати количину концентрата у оброку.

Недостатак витамина и минерала. Неправилна витаминско-минерална исхрана у оваца као и јагњади доводи до смањења производње, појаве обољења, па и до њиховог угинућа. Недостатак ових хранљивих материја слаби отпорност оваца због чега лакше долази до разних обољења. У оваца, које производе велику количину млека, мяса или вуне веће су и потребе за витаминима и минералима, о чему се посебно води рачуна. Услед недостатка минерала у исхрани у јагњади долази до појаве рахитиса, као последица недостатка и поремећаја у промету калцијума и фосфора. Узрок болести је оскудица витамина Д у храни, који у организму регулише промет ова два минерала и њихов међусобни однос. Знаци болести се испољавају већ у првим месецима живота у виду заостајања јагњади у расту, кости јагњади омекшавају и долазе до њиховог искривљавања. У одраслих оваца (нарочито оних са вишом производњом млека) уколико се ови елементи не обезбеђују у довољној количини преко хране, долази до њихове мобилизације из костију, што у тежем случају изазива њихово омекшавање па и ломљење. Као и код рахитиса, тако и у ове болести (омекшавање костију), чешћи боравак оваца и јагњади на свежем ваздуху и добра испаша допринеће успешном излучењу. У младе јагњади услед недостатка минерала селена и витамина Е долази до болести белих мишића. Ово обољење настаје услед промена у мишићима и доводи до отежаног и укоченог кретања у оболелих јединки, као и отежаног дисања. Болест најчешће захвата и срце, после чега јагњад најчешће угине. Превентива у настојању овог обољења је ако се овцама које се гаје на теренима који су сиромашни у селену, даје овај препарат и витамин Е путем ињекције или у праху. У нашим условима млађој јагњади после првих недеља живота обавезно треба дати путем ињекције препарате који садрже селен (Евитаселен).

Да би се овце и јагњад успешно заштитиле од појаве ових болести, потребно је у њиховој исхрани користити минерално-витаминске додатке или премиксе. Ове додатке производе фабрике сточне хране и у смешама концентрата додају се у количини од 0,5 - 1%.

Саветодавац: Радиша Петровић

ОБЈЕКТИ ЗА СВИЊЕ

Под појмом "објекат" подразумевају се зграде, и то почев од најједноставнијих и најјефтинијих, па до најскупљих и најсложенијих. По основној подели постоје 2 групе објеката:

И - ЗАТВОРЕНИ, са топлотном изолацијом (мањег или већег степена) и са контролисаном климом (такође мањег или већег степена),

ИИ - ОТВОРЕНИ, полу-отворени или чак затворени, али без топлотне изолације И са природном (неконтролисаном) климом.

Објекти за свиње могу да буду и:

- **универзални**, што значи за држање свих категорија у једном објекту.

У нашој земљи је на овај начин изграђено већи број великих фарми тзв. тунелског типа. У великим зградама велике дужине држе се заједно све три основне категорије: (у почетку) крмаче (у букаришту, у чекалишту и у прасилишту), прасад у одгоју и (на крају) - товљеници.

- **специфични** објекти само за једну категорију.

То у ствари значи и физичко одвајање категорија (крмаче, прасад, товљеници).

Захтеви појединих категорија су различити:

а) КРМАЧЕ у чекалишту и у букаришту могу бити са једноставнијим, природнијим смештајем, док у прасилишту мора бити виши степен хигијенских и здравствених услова,

б) ПРАСАД у одгоју обавезно морају имати контролисану климу, пре свега због топлоте,

ц) ТОВЉЕНИЦИ могу да буду држани на два начина: врло интензивно у контролисаном (вештачким) климатским условима, али и мање интензивно у природнијим условима.

Утицај објеката у свињогојству је јако значајан бар по два основа:

1) по висини инвестиција код изградње нових или реконструкције постојећих објеката,

2) по утицају на остваривање радних процеса и постизање производних резултата.

По развоју свињогојства последњих 10-20 година све више су се наметали и користили затворени типови објеката са контролисаном климом. То је омогућавало подизање интензивности и све веће резултате у производњи, на пр. прираст у тову од 800 гр/дан, конверзију хране од само 2,8:1 кг/кг, итд. Са високим степеном механизације и аутоматизације постижан је све већи степен радне продуктивности.

Тај тренд у развоју се и даље наставља. На тај начин се и објекти и рад човека боље искоришћавају. Тако се на 1 квадратни метар објекта производи у тову око 300 кг прираста, а истовремено не троши више од 30 минута рада човека.

Међутим, и у свињогојству се последњих десетак година све више намећу размишљања о подизању и коришћењу једноставнијих и, пре свега, јефтинијих објеката. Ако се изврши поједностављено груписање, онда се приближно појављују чак три групе:

ПРВА ГРУПА - најскупљи објекти

Код ова свиња (као најбројније категорије) то су објекти са добром топлотном изолацијом и са потпуном вештачком разменом ваздуха. Они редовно имају и најсложенију, а то значи И најскупљу опрему за исхрану и потпуна решења за чишћење без учешћа рада човека

Овакви објекти су веома прихватљиви у најразвијенијим земљама. Разлози томе су:

1) Веома скупа радна снага

2) Висок степен организованости и међусобне повезаности

3) Потреба да се са високом продуктивношћу сниже укупни трошкови, па тиме коначна економичност.

ДРУГА ГРУПА - најјефтинији објекти

Ова група објеката је супротна крајност у односу на претходну групу. Ради се објектима без икакве топлотне изолације и са природном климом. Као најједноставнији објекти служе, пре свега, за физичку заштиту стоке (од атмосферарилија, крађе, приступа страних лица или животиња и сл.).

Трошкови подизања таквих објеката директно зависе од два већа фактора:

а) *величине објекта*: Мањи објекти су редовно скупљи по јединици површине. Треба стога настојати

да објекти буду већи, односно највеће могуће (потребне) величине у зависности од расположивог простора.

б) подна конструкција: Овде је реч о два типа подне конструкције - са плитким или са дубоким каналима. Објекти са плитким каналима су, наравно, знатно јефтинији, често и за 40-50%.

Као закључак овде се намеће: мањи објекти са дубоким каналима су редовно Најскупљи.

У изнетим примерима појављују се и разлике у погледу коришћења разних материјала (дрво - челик), али су те разлике знатно мање.

Рачунајући само трошкове подизања (значи, не и опремања), код ове групе најјефтинијих објеката могуће је "изаћи на крај" и са чак само 15-20% у односу на објекте претходне групе.

За услове наше земље ова група објеката заслужује највишу пажњу. Поред најважнијег разлога (ниски трошкови изградње) треба истаћи још и:

а) трошкови опремања објеката ове групе не морају да пређу 50% у односу на (обавезну) опрему објеката претходне групе,

б) увођење објеката ове групе у практично коришћење је лакше и једноставније.

Међутим, у исто време је жеља (а свакако и потреба) да се и у овом типу објеката постижу најбољи резултати. Да би се у томе заиста и успело потребно је:

1) Код изградње испунити у детаљима све оно, што је потребно као услов за високе производне резултате. То би минимално било:

1-1) простор за лежање свиња у тову мора да омогући високу удобност смештаја (лежања) и температуре;

1-2) коришћење савремених хранилица, пре свега на бази кашасте и течне хране;

1-3) обезбедити висок степен хигијене средине, укључујући ваздух.

2) Код коришћења објеката је такође слично. Наиме, код ових објеката је утицај човека - радника велики. То се испољава бар на 2 начина:

2-1) контрола и (свакодневно) одржавање опреме, пре свега за исхрану И напајање, као и одржавање хигијене;

2-2) редовну и честу контролу свих животиња у тову ради запажања промена и додатних интервенција.

ТРЕЋА ГРУПА - комбиновани објекти

Ова група је на неки начин - вештачка! Наиме, ову групу објеката чини комбинација из прве две групе. То комбиновање може бити на разне начине и из разних побуда, односно са разним циљевима.

Преузето из стручне литературе

Саветодавац: Зоран Недељковић

НАПОМЕНА:

Обавештавамо пољопривредне произвођаче који желе да продају своје производе преко портала www.agropnuda могу се обратити саветодавцима ПССС Смедерево, лично или на телефон службе.

Cene povrća - zelene pijače u Srbiji za period 10.- 16.07.2017. godine

Izdvojena mere dr/kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA							ISTOK I JUGOISTOK SRBIJE							
	Beograd	Kalenić	Beograd	Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	
Boranija šarena (Spring bean-mixed)	150	100	100	100	100	100	150	150	100	80	100	100	100	100	70	100	200	250	110	100	120	100	100	100	100
Brokoli (Broccoli)	250	250					200	200															40	40	40
Dinja (Melon)	40	40				35		40		60	40	60	50	50	40	40	50	60				30	200	200	200
Karfiol (Cauliflower)	200	200					200	150	200	120					200	200						80	200	200	200
Krastavec-saladni (Cucumber for salad)	50	50	40	40	40	40	40	40	40	40	30	40	40	40	40	50	70	70				30	40	40	70
Krompir (Potato)	80	80	40				50	40	40	50	50	35	60	60	30	40	60	40				40	40	40	70
Kupus (Cabbage)	50					25	40	30	30	30	30	40	40	40	40	50	50					30	30	30	50
Lubanica (Watermelon)	30						20	25	25	23	20	25	35	35	25	30						50	25	25	25
Luk beli (Garlic)	400	400	400	800			400	350		400	300	300	550	530	400	500	500					300	400	400	500
Luk crni-salad (Spring onion)	25	40					30					25										25	25	25	500
Luk crni (Onion)	80	60	60	30	60	40	40	40	50	50	40	40	50	40	40	60						40	40	40	40
Peperika-Babura (Pepper-babura)	80	80				70		60		80	80	80	80	80	70	100						80	80	80	70
Paprika-sija (Pepper-shija)	100	100				80	100	70		80	70	80	80	80		100						100	100	80	80
Paradajz (Tomato)	100	80	60	60	60	80	50	40	70	70	40	100	100			120	100				70	50	100	100	#N/A
Pasulj bel (Beans white)	400	350	250	240	300	320	240	250	200	250	250	280	280	300		350	230					280	250	250	250
Palidzen (Eggplant)	80	80	120				120	100	150	120						150						120	120	120	100
Spanac (Spinach)	150	200														150	180					100	100	100	100
TKvice (Zucchini)	50	40	30	20	40	50	30	30	50	40	30	50	40	40	40	40	40					40	40	40	40
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	50	50	30				50	40				50	50	50	50							50	50	50	50
Šargarepa (Carrot)	90	90	50	50	80	80	80	80	60	50	50	60	70	70	70	120	60					50	80	80	80

Cene voća - zelene pljace u Srbiji za period 10. - 16.07.2017. godine

www.stps.minpolj.gov.rs

Jedinica mere dim/kg	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA						DOMAZI NE CENE							
	Beograd	Kalenić	Beograd	Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA
Banane (Banana)	150	140	100	130	130	140	140	120	120	130	140	100	160	130	100							140	140	100
Breskve (Peach)	80	80	60	80	80	80	80	80	80	50	40	80	80	70	100	80	80	80	60	50	50	80	80	80
Jabuka-Alicred (Apples-Idared)	100	100	40					120		120														
Jabuka-Dojces zlatni (Apples-Golden Delicious)	150	150					130	120		150					80	150						150	150	
Jabuka-ostala (Apples-other)	80	60	30	60	150	60	50	40	120	90					80	50	40	50	50	50	80	80	50	
Kajlija (Apricot)	80	80	80	80	70	80	100	40	60	100					70	90	90	50	70		80	80	70	
Kruška (Pear)	120	100	90	100	70	100	100	150	100	100					80	150	100				100	100		
Kupina (Blackberry)	300	320	250	180	200			200	150	300						350								
Limun (Lemon)	300	280		180	250	250	250	250								300						250	250	
Malina (Raspberry)	350	350	200	180			200	230	250						250	300						250		
Nektarina (Nectarine)	80	100	60	80	100	80	70	90	50	80					80	100	80	80	80			80	80	80
Orah (Walnut)	1200	1200	800	800	1200	1200	1000	1000	600	600	1400	900			1200	800						1200	1200	
Pomaranča (Orange)	200	180		150	180	200	150	140								300								
Trešnja (Sweet cherry)	150	150																				100	150	150
Sljiva (Plum)	100	100		80	80	50	100	100	100	100					80	150	80	70				100	100	100

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 17.- 23.07.2017. godine

Jedinka mere dim/kg	Težina/ Rasa uzrast	Centralna Srbija										Vojvodina							Dominantna cena- Srbija	
		Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	NIS	Piroć	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pancevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica		Zrenjanin
Bikovi	>500kg				240															
Dviske	sve težine	220	200	150	130															
Jagnjaci	sve težine	270	250	240	220	270	270	300	270	300	270	300			280	280	270			270
Jarad	sve težine	250	170		180	230	160			220					250	220	230			
Junad	350-480kg							220												
Junad	>480kg							240							240					240
Koze	sve težine	130		125	150					140					140					150
Krave za klanje	sve težine				160					150	170				140					150
Krave za klanje	sve težine														150					150
Krmače za klanje	>130kg		160	110	100	120									110	120				160
Ovca	sve težine	160	150	120	120	160				140	160	150				160				160
Prasad	16-25kg	240	250	240	200	240	240	280	270	230	240	280			260	230	240			240
Prasad	<=15kg	250	260		250			280	280	240	300				280					280
Telad	80-160kg				470			360	290	400							170			
Tovljenici	80-120kg		200	170	160	160	180	170	160	110					160	165				160
Tovljenici	>120kg		180	130	120			160	160	90					155					
Šilježad	sve težine	220						200	230											